

PODŇTY K ZAMYŠLENÍ

(ZPOVDNÍ ZRCADLO)

Vždy nejde p edevším o to, co by lov kdlat nem l, nýbrž co by dlat m l. Svobodu nelze výlu n chápat jako osvobození od něho (negativn), ale a p edevším jako svobodu k němu.

P íkazy a zákazy necht jí život a svobodu lov ka omezovat, ale chránit. Co je však dlat v konkrétní situaci, v ur ítém p ípad , to musí i k es an m pov d t rozum. Je d ležité nést svojí osobní zodpov dnost a stále nov ě orientovat sv j život = sv domí ke k es anským zásadám :

1. Já, Hospodin, jsem Tv j B h. Nebudeš mít mimo m jiné bohy.

Jací „bohové“ ur ují m j život?

- nepokládám hmotné a vitální hodnoty (peníze, majetek, chvilkové pot šení, požitky) za d ležit jší než duchovní a osobní hodnoty, jako je láska, d v ra, pravdivost?
- Jaká stupnice hodnot je podkladem všeho mého myšlení a jednání v povolání, doma, ve volném ase? Mohou druzí vid t, nalézat tuto stupnici hodnot uplatn nou v mých postojích a rozhodnutích?
- je v mém život n jaký náboženský rozm r? Jsem osobn otev en pro náboženské zkušenosti?
- nezneužívám víry a náboženství tím, že jich využívám jako užite ných výchovných prost edk , ale sám nejsem o tom p esv d en. Na sebe to nevztahuji
- Nevymizely z mého vztahu k druhým všechny náboženské skute nosti a otázky, nebo se jich dotýkám jen povrchn ě?
- Jsem ochoten se v druhých lidech setkávat v jejich lásce s Boží láskou, která v nich p sobí?
- Projevuje se má víra a styk s Bohem osobní modlitbou?
- Není moje modlitba jen h í kou slov – pouhou povinnou sou ástí denního programu – jen mluvením bez bytostného otev ení Bohu?
- Vyjad uji v modlitb na em mi osobn záležit í, své radosti a starosti?
- Mám d v ru jaká je p edpokladem pro modlitbu víry?
- Projevuje se mé k es anství v tom, jak vytvá ím sv j osobní a rodinný život?
- Mohou lidé z mého jednání vid t, že se snažím o radikální lásku, ochotu sloužit a odpoušt t?
- Mám odvahu p ed jinými nezap ít víru a zastat se bližních, i když to pro mne m že být n kdy nevýhodné?
- V em spo ívá moje zcela osobní následování Krista?
- Jak obstojím p ed Božím slovem: „Budeš milovat Pána svého, Boha, celým srdcem, celou duší, celou myslí a celou svou silou a svého bližního jako sebe“ (Mk 12,30-32)?

2. Ned lej si žádnou modlu

- Jaký obraz Boha máme v sob ? Nevytvá ím si takový obraz o Bohu, že je v rozporu se zjevením?
- Zná m v bec Boha, jak se nám zjevil – snažím se o etbu Písma, o další vzd lávání, o opravu p edstav o Bohu, které znám z d tství?
- Není m j obraz o druhém lov ku ustrnule hotový?
- Nev t snávám do svých samolibých p edstav svého partnera v manželství, své d ti, p átele a známé? Umím skute n druhého lov ka také vnít n p íjmout i s jeho chybami a stinnými stránkami? Bereme p í výchovné práci z etel na to, že každé dít je zvláštní a jiné? Nebo snad používám d ti jako náhražku pro své osobní životní cíle, kterých jsem nedosáhl? Vyžadují od nich p íliš?
- Obraz, jaký mám o sob – jsem ochoten se korigovat, nechám si od jiných ukázat, co sám nevidím?
- P iznám se i k chybám, k vin ě? Nebo p íkrašluji své chování, zakrývám svou vinu?
- Je m j život skute n prostoupen Božím obrazem, p íjatým od Ježíše Krista, který se s námi setkává jako Vykupitel a Vysvoboditel z h íchu a viny? Jaký mám vztah ke zpov d í, ke kajícím pobožnostem? Nevyhýbám se osobní rozmluv s kn zem? P ezkoumávám as od asu sv j základní mravní postoj?
- Jaký je náš vztah – já a zpov dník?

Nezneužijíš jména Hospodina, svého Boha

Náš poměr k Bohu se projevuje také v tom, jak o něm mluvíme, jak vyslovujeme jeho jméno: bezmyšlenkovitě, bez úcty, zbytečně:

- Nezneužívám Božího jména lehkomyšlnou přístupem, že se obracím na Boha jen jako na pomocníka z nouze, že Bohem zakrývám vlastní zájmy a plány? Nezneužívám jméno Boha k tomu, že vyhrožuji jeho trestem?
- Nejsou svatá znamení (kříž, svíce, voda, posvěcené předměty) jen ozdobou bytu – uvědomuji si význam těchto znamení? Snažím se o to, abych spolu se svou rodinou plně prožíval náboženské zvyky?
- Dělám ve svém životě a při výchově jména křesťanů?
- Zapírám toto jméno, když je to pro mě výhodné? Jak se chováme při prohlídce kostela?
- Kdy, kde a jak máme život oslavuje svaté Boží jméno?

3. Pamatuj na den svátek, abys ho slavil

- Vykonávám náležitě své povolání? Vidím ve své činnosti skutečně společensky významný úkol, Boží příkaz nebo je to pro mě jen zdroj výdělku nebo nutné zlo?
- Nevyhýbám se povinné práci a závazkům, které s ní souvisejí?
- Snažím se o dobrou a solidní práci, jak se ode mě právem očekává?
- Nepracuji jen pro zisk nebo ze ztížení?
- Nevnuji se své práci tak, že už nemám smysl ani zájem pro jiné závazky a hodnoty?
- Nevyužívám bezvýtečně obětavost a dobrotu druhých pro své osobní zájmy a úkoly?
- Je pro mě a pro členy mé rodiny neděle opravdu dnem volna, oddechu a zotavení?
- Nepřetěžuji nebo neobtěžuji svým nedělním programem jiné lidi? Manželku (manžela), děti, rodiče, přátele, sám sebe?
- Zbude mi na konci týdne nebo v neděli čas na zamyšlení co jsem dělal uplynulý týden, na plánování příštího týdne, na smysl mé práce a života pro Boha?
- Vyjadřuji svou vinu v neděli živou účastí na bohoslužbách ve společenství obce křesťanů?
- Může obec v úvážlivě pomáhat se mnou a mou pomocí?
- Jak přispívám osobní činností k tomu, aby bohoslužba byla důstojná a oslovovala přítomné? Nebo patříme k okrajovým křesťanům, kteří v neděli bohoslužbu jen povinně přijímají?
- Dávám těm, kdo ke mně mají bližší vztah (dětem, přátelům) náležitou pozornost k správnému spořádání neděle a účastí na bohoslužbách?
- Má nedělní slavení eucharistie vliv také na můj život a jednání v následujícím týdnu?
- Jak se slaví neděle v naší rodině? Je to opravdu den radosti a pospolitosti? Nebo se rodina rozejde, protože každý si jde svou cestou?
- Dojde při různých zájmech jednotlivých členů rodiny k dohodě, která je únosná pro všechny? Nebo máme v neděli dlouhou chvíli – z nedostatku vlastní iniciativy a lásky – plného zájmu?
- Pamatujeme v neděli na staré a trpící lidi v naší obci nebo farním společenství?
- Udělali jsme už někomu radost, že jsme ho v neděli nebo ve svátek pozvali ke stolu?

4. Cti otce a matku

Odpovědnost za soužití generací:

- Jak se utváří náš poměr k členům rodiny: k rodičům, prarodičům, příbuzným, k těm, kdo bydlí v tomtéž domě jako my nebo v sousedství? Prokazujeme jim náležitou úctu a lásku?
- Jaký je náš vztah ke starým, slabým, churavým lidem, kteří pokud se hledí jen na výkon už nic neznamenají?
- Jaké místo mají staří lidé v naší rodině, v naší obci nebo městě? Je možno v tom, ještě vidět soužití generací nebo jsou od ostatních izolováni?
- Je naše péče o staré lidi něco víc než jen příležitostná materiální pomoc nebo krátká návštěva – máme s našimi starými lidmi živý kontakt?
- Kdy a kde se sám se starými lidmi setkávám? Známe jejich slabosti? Dovedu je vyslechnout? Beru jejich plány vážně?

Poměr rodičů k dětem:

- Bereme své otcovství a mateřství skutečně odpovědně?
- Uděláme si čas pro své malé děti – nebo je prostě ponecháme vlivům kamarádů, mateřské školky? Posadíme je k televizoru, abychom měli od nich pokoj?
- Nepřetřujeme své děti podle představy a obrazu, které jsme si o nich sami vytvořili? Nebo se opravdu snažíme pomáhat rozvíjet jejich vlastní vlohy?
- Máme také my sami úctu ke svým dětem a vážíme si jich, jak to vyžaduje tvrdé předkázání od dětí v úrodě?
- Držíme se jako rodiče správné střední cesty mezi přísností a mírností, mezi náročnými požadavky a povolností? Nebo pocítíme na sobě naše špatné náladu tím, že máme nesmyslné nebo málo odvodné požadavky na jejich poslušnost?
- Jak se chováme k mladistvým, kteří se obracejí s protestem proti nám, snad proto, aby unikli z příliš hlídání prostědi a byli samostatnější? Neposuzujeme takové protestní i vzdorné chování jen negativně? Nebo to pomáhá i nám probrat se z našeho sobectví, ve kterém nechceme děti propustit, ale mít je stále pro sebe?
- Jak se chováme sami k zralému vztahu mezi rodiči a dětmi?
Vztah k autoritě a vykonávání vlastní autority:
 - Jaký mám v obecném vztahu k nadřízeným v povolání, ve společnosti a v církvi?
 - Neprokazují falešnou „shrbenou“ úctu – jako postoj cyklisty, který se nahoru hrbí a dolů šlape?
 - Mám odvahu dát najevo své přesvědčení i tehdy, když to má být pro mě nepříjemné následky?
 - Nesu spoluzodpovědnost za větší celek společnosti? Jak?
 - Je moje kritika autority opravdu konstruktivní – nebo je negativní a ničivá, vzniklá z osobního odporu, z nevěcných pohnutek?
 - Jak vykonávám vlastní autoritu? Nedával jsem svévolné pokyny a rozkazy, nechtěl jsem, aby druhí pocítili mou moc?
 - Nezanedbal jsem netečným postojem, jako vykonavatel autority svou povinnost, podporoval jsem svévolné jednání nadřízených?
 - Nepoužíval, neopravoval jsem druhé a stále jako nadřízený i jiné lidi? Jak jsem přijímal od druhých lidí oprávněnou kritiku?
 - Jsem si vědom, že mám uplatnit své autority sloužit bližním?

5. Nezabíješ

Bůh je Bohem živých, ne mrtvých. Chce-li k němu přinést Boží vůli musí také svým chováním sloužit životu. Jak mnohostranný je to úkol, připomínají tyto otázky do sv. domů:

- Neohrožoval jsem zdraví, svůj život nebo život druhých nezdravým způsobem života? Bezohlednost při dopravě (alkohol za volantem atd.)?
- Nepodporuji ve svém pracovním a životním prostředí náruživost (kouření, pití, léky, drogy) například tichým souhlasem, ústí? Věm jsem náruživý?
- Snažil jsem se kontrolovat projevy svých pudů?
- Jak je to s péčí o život, s naší službou druhým lidem?
- Poskytujeme v naší rodině příbuzným a přátelům pomoc, kterou potřebují umírající? Všimáme si třeba nemocného a posilujeme ho v jeho opuštěnosti a bídě, těšíme ho a jsme mu blízko?
- Nepotlačuje se v našem okolí, v našich řečech a jednáních skutečnost smrti, nesmí se o tom nikdo ani zmínit?
- Jak se snažíme konkrétní pomocí chránit nenarozený život – ochotnou službou nastávajícím matkám, podpiráním dětí k donošení dítěte, odmítáním jakékoli diskvalifikace nemanželské matky a nemanželského dítěte?
- Byli bychom ochotni v případě potřeby přijmout i nastávající matku pod svou střechu, nebo stát se kmotrem nežádoucímu dítěti?
- Neprojevujeme snad nepřátelský postoj k dětem tím, jak reagujeme na dětské křik v domě nebo jinou nepřívětivou odezvou?
- Jak se chovám v konfliktních situacích vůči druhým lidem?

- Nep ispívám k jejich zost ení? Nebo jsem ochoten p ejít od konkuren ního postoje k vzájemné spolupráci, n kdy pro pokoj i ustoupit?
 - Nevyvolávám celým svým jednáním konflikty?
 - Snažím se poznat své slabé stránky, o nichž sám nevím, ale které od druhých asto vyžadují p íliš a jsou jim asto na obtíž?
 - V em spo ívá má služba pokoji ve vlastní rodin , obci, církvi, spole nosti? Jen v halasných e ech, i také v konkrétních ínech?
- Jak se starám o sv j duchovní život:
- Uvádím ve skutek své vlohy a schopnosti nebo se poddávám nud ě a duchovní lenosti?
 - Konám-li pravideln ě duševní práci, snažím se také o t lesné vyrovnaní? P í každodenní t lesné práci také o duševní zam stnání v dob ě volna?
 - Snažím se o p ím ěné poznání sebe a sv ěta? Nepohrdám hodnotami, které p ínáší v decké bádání?
 - Tvo ím si sv j promeditovaný obraz nebo jsem jen nekritickým konzumentem cizích názor ě?
 - Zním ve svém myšlení a jednání také onen rozm ěr života, který sm ěje k Bohu jako p ěvodci a cíli všeho života?
 - Jaká je moje víra ve vzk íšení a v ěný život?
 - Vážím si eucharistie, spole enství ve e e Pán ě jako „chleba života“ který posiluje naše živé spojení s Bohem a s obcí v ěících?
 - Jak odpovím d ětem, když se ptají na smrt?
 - Je znát v naší rodin , v naší farní obci, když n kdo um ě, že v íme ve vzk íšení a ve velikono ní radost?

6. Nezcioložíš

Ve starých zpov dních zrcadlech se u šestého p íkázání hovo ilo o ne istot ě a nestydatosti v podrobném rozvedení. Ukázalo se však, že tento zp sob zužuje pohled na pohlavní morálku a nep ispívá k dosažení zdravé duševní rovnováhy. Proto dnes klademe otázky pon kud jinak:

- P íjímám skute nost, že jsem muž, žena a to jako dar a závazek?
- Snažím se o pevné uspo řádání svých pohlavních sil nebo podléhám okamžitým touhám?
- Když si musím uložit od íkání, uv domuji si d vody pro to - nebo své pudové vlastnosti pouze potla ují?
- Jsem si v dom, že nejen lov k svou sexualitu zneužívá, ale i když ji potla uje, pohrdá jí, je to narušení p írozeného po řádku v lov ku?
- Chovám se jako svobodný ěstn ě v í druhému lov ku – nebo v n m vzbuzuji nad ěje, které nikterak nemohu splnit?
- Jsem ve svých erotických projevech pravdivý?
- Hovo ím se svým partnerem také o svých a jeho pocitech, p ěních, nad ějích a úzkostech?
- Snažím se opravdu, aby se prohlubovala naše láska jako nosný základ erotického vztahu nebo si s druhým jen hraji a neberu ho jako osobu vážn ě?
- Jaký je m ěj pom ěr k v ěrnosti a to nejen k manželské, umím držet slovo?
- Mám odvahu n ěco rozhodnout a zavázat se tím k v ěrnosti? Jak se to s mou v ěrností v malém?
- Je láska pro nás manžely opravdu stále tím, co nás spojuje, lze v ní tušit lásku Kristovu k jeho církvi?
- Vyzna ěje naše manželské spole enství zápolení nebo spolupráci?
- Modlíme se my manželé spole n ě, p íjímáme spole n ě svátosti?
- P íjímáme se navzájem se svými chybami a slabostmi, máme ohled jeden na druhého?
- Nenarušují naše manželské soužití v ěrnost infantilní neurotické vztahy k jiným osobám (manželský trojúhelník), hysterické poruchy vztah ě nebo jiné psychicky podmín ěné nesprávné chování?
- Máme ve svém manželství jeden pro druhého ješt ě as – nebo si každý utíká ke své práci ě i k d ětem ě i k televizi?
- Dovedeme si spolu povídat a to tak, aby jeden druhému pomáhal poznat, co sám na sob ě nevidí – ale také aby to v n m posilovalo a potvrzovalo jeho dobré vlohy?
- Je v našem manželství zamezování po etí podloženo opravdu odpov dným rodi ovstvím, kladným postojem k vzniku nového života a s ohledem na to, co je žena schopna unést?

- Může být naše rodina svobodně k esanského rodinného života? Nebo si žije nudně, jen v rámci povinnosti?
- „Milovat lovka znamená vidět ho tak, jak ho Bůh chtěl“ (Dostojevskij) – milujeme manžela a naše děti tímto způsobem?
- Pomáháme jako rodiče nebo jako vychovatelé dětem, aby měli vztah k tomu, co jsou chlapec nebo dívka, aby měli správný poměr k vlastní sexualitě?
- Nevládne v naší rodině nezdravé a stydlivé ovzduší, takže se o sexuálních otázkách vůbec nemluví? Dovede se naše děti od nás, jaký je kladný smysl v projevech nezáliby?
- Mohou naši mladí z našeho chování dospět k přesvědčení, že jim rozumíme, aniž přitom schvalujeme, co je na jejich chování nesprávného?
- Snažíme se, aby pochopily význam sexuální sebekázni – neúzkostlivé, ale spolehlivé – pro šťastný život v manželství?

7. Nepokradeš

Věm spoívá omezování svobody a krádeže dnes:

- Respektuji svobodu druhého nebo si rád zavazuji druhé úslužností, dary, sliby?
- Obstojím j poměr k majetku před požadavky Nového zákona?
- Není můj životní styl nákladný?
- Nezvyšuji si životní úroveň a úroveň druhých?
- Nepotřebuji všechno jen pro sebe, dovedu být velkodušný?
- Nedávám druhým pocítit svůj dar jako almužnu, nemám zvláštní nárok na uznání?
- Patím k slušným vypadajícím okrádám společného vlastnictví tím, že se vydávám v zaměnění za nemocného, a koliv nejsem? Že se nechám při opravě auta hradit škody, které nevznikly při nehodě, na kterou jsem pojištěn? Že se pomocí daňového přiznání „odškoduji“ na státu?
- Působíme na děti a dospívající, aby sami odpovědně nakládali s kapesným a respektovali cizí majetek, aby se dělili s druhými, aby se uměli dobrovolně zříci?
- Vyhovujeme každému jejich přání, jen abychom měli „svatý pokoj“?
- Podporujeme u dětí ochotu pomáhat těm, kdo potřebují pomoc a cítit s nimi nebo posilujeme rodinný egoismus?

8. Nevydáš křivě svědectví proti svému bližnímu

- Nežiji ve lži tím, že si sám něco namlouvám a nechci být takový, jaký jsem? Že v zaměnění předstírám jiným, co nemohu dodržet? Že nechci vidět a znát skutečnosti, které jsou pro mne nepřijemné?
- Používám obezřetně svých slov? – když vyprávím své zážitky – nebo když vykládám historické události – nebo je pro mne všechno bu černé nebo bílé?
- Snažím se získat co nejvšestrannější obraz skutečnosti – nebo neberu pravdu vážně?
- Nejsem lehkovrný, nevím nekriticky všemu co slyším?
- Poznávají na nás děti a mladiství, kteří se s námi setkají a setkávají cenu pravdivého chování?
- Víkáme v hádce, hněvu nebo rozílění našim dětem pravdu bez přehyby a bez lásky jen proto, abychom jim pohrozili?
- Jak reagujeme na pravdivé chování mladistvých? Uděláme si zásluhy, abychom s nimi přemýšleli a hovořili o pohnutkách ke lži?
- Přiznáme se dětem nebo podíleným ke svým chybám a slabostem (přiznáme se před nimi) nebo je zastíráme?
- Je naše celkové náboženské chování v očích lidí pravdivé?

9. Nepožádáš manželky bližního svého

- viz 6 přikázání

10. Nepožádáš domu svého bližního

- Považuji osobní hodnoty za dležitější – nebo je obzvláště tuji především osobním, pouze vitálním potřebám?
- Snažím se o třeštění svých snah a plánů a tužeb – nebo se nechávám unášet proudem potřeb, které kolem mne převládají?
- Snažím se také, aby asketická (cvičební) rostla svoboda a odpovědnost?
- Vzpomenu si v pátek na Kristovu smrt a zvolím se dobrovolně páteční oběť?
- Jakými motivy se řídím, když si něco oděkuju?
- Snažím se svým děláním ukázat smysl oděkání? Dovedu po nich požadovat nebo vyžadovat co je obtížné nebo povolují jejich plány?
- Připravujeme se v naší rodině v době adventní a postní na hlavní svátky roku tím, že se snažíme o prohloubení svého duchovního a náboženského života?

Závěrem: „Využijte pravou chvíli“

čas, který je nám dán, abychom vytvářeli svůj život a naplnili jeho smysl, je vzácný. Každému z nás je vyměřen Bohem.

Každý člověk prožívá v životě chvíle, o kterých by si přál, aby zůstaly, ale čas plyne neúprosně vpřed – zdá se nám, že čím jsme starší, tím plyne rychleji. Ale jindy se nám čas přímě vleče. Zdá se nám, že stojí a chtěli bychom jej uspořádat. Ale čas nelze ovlivnit.

Jen svými myšlenkami můžeme prolomit hranice prostoru a času, překročit záhady a konec vlastní pozemské existence, zkoumat minulost, plánovat budoucnost.

Bezprostředně se nás ovšem dotýká doba nejbližší: přibližně týden, přibližně den, přibližně hodina, přibližně chvíle. V ní se žádá správné rozhodnutí.

Abychom my jako dospělí lidé vystihli včas problémy doby a jejich řešení, to zdrazuje sv. Pavel v listě Efesánům: dleží než začít připomínat povinnosti k církvi ve společnosti, vybízí: „Žijte pozorně jako moudří a využijte pravou chvíli, nebo dny jsou zlé. Chápejte, co je vůle Boží“ (Ef 5,15a).

Vyloží-li se desatero přikázání pro dnešní dobu a snažíme-li se je vzít za svou směrnicí, pomáhá nám uchopit pravou chvíli, konat Boží vůli a stávat se lepšími a šťastnějšími lidmi.